

Pusdienas bez vienreizlietojamo trauku piegāršas

Publicēts: 22.04.2021.

31. marta Rīgas domes sēdē tika apstiprināti jauni saistošie noteikumi "Par kārtību, kādā tiek saskaņota un organizēta ielu tirdzniecība". Ar vienu mazu punktu šajos saistošajos noteikumos ir sperts pirmais solis, lai motivētu cilvēkus izmantot savus traukus ēdiena līdzņemšanai. Tas nozīmē, ka turpmāk ēdināšanas iestādēm, kas ēdienu tirgos uz ielas, būs jānorāda cena par vienreizlietojamajiem traukiem. Ja līdz šim šī cena tika iekļauta ēdiena izmaksās, tad, sākot ar 1. maiju, tā tiks norādīta atsevišķi, un cilvēki, kas lūdz ēdienu ielikt savos traukos, varēs ne tikai samazināt radīto atkritumu daudzumu, bet arī ietaupīt.

[Mairita Lūse](#), RD deputāte, Par!/PROGRESĪVIE

Šie noteikumi ir attiecināmi uz visu materiālu vienreizlietojamajiem traukiem, jo šo trauku problēma ir ne tikai materiāls. Aizstāt plastmasas vienreizlietojamus traukus ar citiem, dažos aspektos videi draudzīgāku materiālu traukiem, problēma tiek risināta tikai daļēji. Piemēram, Rīgas parkos redzam, kā izmantotie ēdiena trauki ātri vien piepilda miskastes un piesaista putnu uzmanību. Labāks atkritumu tvertņu dizains un ietilpība var būt risinājums šai problēmai uz vietas, bet tas neradīs papildus vietu Getliņi EKO poligonā, kur šie atkritumi pēc tam nonāk. Šobrīd ne bioplastmasas, ne citu materiālu vienreizlietojamie trauki netiek nedz pārstrādāti, nedz arī kompostēti. Mēs visi maksājam par to savākšanu un apglabāšanu. Arī šo trauku ražošanas process patērē enerģiju un resursus, kas rada papildus slodzi videi un cilvēkiem. Mēs varam mainīt savus paradumus, bet nevaram izmainīt fizikas likumus - vienreizlietojamie trauki nerodas no gaisa un nepazūd brīdī, kas mēs tos izmetam miskastē.

Eiropas pieredze

Protams, paņemt līdzīgu savus traukus ne vienmēr ir iespējams. Cerams, ka arī Rīgā, līdzīgi kā atsevišķās Eiropas valstīs, drīzumā darbosies sociālie uzņēmumi, kuri piedāvās risinājumus tiem, kas dažādu iemeslu dēļ ne vienmēr var ierasties pie ēdinātāja ar saviem traukiem. Atkārtoti lietojamo trauku noma ir veids, kā apvienot neplānoto maltīšu ērtumu ar mazāku atkritumu daudzumu. Eiropā zināmākais ir Šveices sociālais uzņēmums reCircle, kas jau ir kļuvis par franšīzi un ļauj citiem pārņemt savu modeli.

Šādas sistēmas noder ne tikai ielu tirdzniecībai, bet arī ēdiena piegādei uz mājām. Jau tagad vairākas Rīgas kafējnicās piedāvā ēdiena piegādi uz mājām vairākkārt lietojamus traukus. Arī ēdiena piegādes uzņēmumiem būtu laiks skatīties ilgtspējas virzienā un domāt, kā piedāvāt vairākkārt lietojamus traukus. ASV jau ir pieejama aplikācija, DeliverZero, kas piedāvā ēdienu piegādāt īpašā kārbīnā, kas pēc tam tiek nogādāta atpakaļ restorānam.

Kafija līdzņemšanai ir vēl viens veids, kā, par pāris minūšu ērtībām, maksājam ar atkritumu kalniem. Lai arī no kāda materiāla šīs krūzītes tiktu izgatavotas, tās būs grūti savākt pārstrādei, jo cilvēki tās izmet pirmajā ērtajā vietā, kur tās sajaucas ar citiem atkritumiem, tajā skaitā ēdiena atliekām. Aicinājumi izmantot savas krūzītes un CupClub franšīzei līdzīgas shēmas, kas piedāvā atkārtoti izmantojamu kafijas krūžu nomu, samazinātu arī šo atkritumu daļu.

Izpratne un sadarbība

Ēdināšanas iestādes var spert arī citus soļus, lai kopīgiem spēkiem mazinātu atkritumu kalnus. Piemēram, izvietot aicinājumus izmantot savus traukus, kā arī skaidri norādīt, ka apmeklētāji šeit var uzpildīt savas vairākkārt lietojamās ūdens pudeles. Man vēl neviena kafējnicā nav atteikusi krāna ūdeni, bet neredzot skaidras norādes, cilvēki var justies neveikli.

Patlaban arī GAIA Global, Zero Waste Europe un citas vides organizācijas pievērš uzmanību aicinājumam #beyondrecovery. Proti, atkopjoties no pandēmijas, neatgriezties pie vecajiem, neilgtspējīgajiem paradumiem, bet apzināti veidot labāku un zaļāku nākotni,

sekmējot aprites ekonomikas attīstību.

Jānorāda, ka arī pandēmijas apstākļos ir iespējams veikt darbības, kas samazinātu radīto atkritumu daudzumu. Aicinu visus rīdziniekus, kas izmantos iespēju iegādāties ēdienu Rīgas terasēs, paņemt līdzi no mājām savu ēdiena kārbīti, ēdamrīkus un termokrūzi. Savukārt, jau esošos uzņēmumus un tos, kas tikai vēlas uzsākt jaunas aktivitātes, rūpēties, lai ērtiem risinājumiem atkritumu mazināšanai. Ar šo inovatīvo, bet mazo soli arī Rīga sevi piesaka kā nākotnes bezatkritumu pilsēta, kas ir gatava rīkoties un palīdzēt iedzīvotājiem dzīvot ilgtspējīgāk.

<https://www.riga.lv/lv/pusdienas-bez-vienreizlietojamo-trauku-piegarsas>